

Quickscan flora en fauna Omgevingswet Ontwikkelingen Vrijburgh 3 te Drachten

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

0683772548

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan flora en fauna Omgevingswet Ontwikkelingen Vrijburgh 3 te Drachten

Leeuwarden, maart 2024

In opdracht van:

Gemeente Smallingerland

Uitvoering:

Bureau FaunaX B.V.

Veldwerk

Dhr. R. Hiemstra

Rapportage:

Dhr. E. Komen

Autorisatie:

Dhr. R. Fokker

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied.

**© Bureau FaunaX B.V. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2024). Quickscan flora en fauna Omgevingswet/Ontwikkelingen Vrijburgh 3 te Drachten. Rapport
24021. Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.**

Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Bureau Faunax B.V., behoudens voor zover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFD (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	5
1.3	Onderzoeksopzet	5
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	6
2	RESULTATEN QUICKSCAN	7
2.1	Flora.....	7
2.2	Vogels	7
	Jaarrond beschermde vogelnesten	7
2.3	Zoogdieren	10
	Vleermuizen	10
	Overige zoogdieren.....	12
2.4	Reptielen.....	13
2.5	Amfibieën	13
2.6	Vissen	15
2.7	Ongewervelden	15
2.8	Gebiedsbescherming.....	15
	Stikstofgevoeligheid.....	16
2.9	Houtopstanden	16
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	17
3.1	Overzicht beschermde soorten	17
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	17
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	19
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	20
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Ow Soortbescherming	- 1 -
	Ow Gebiedsbescherming.....	- 4 -
	Ow Houtopstanden	- 5 -

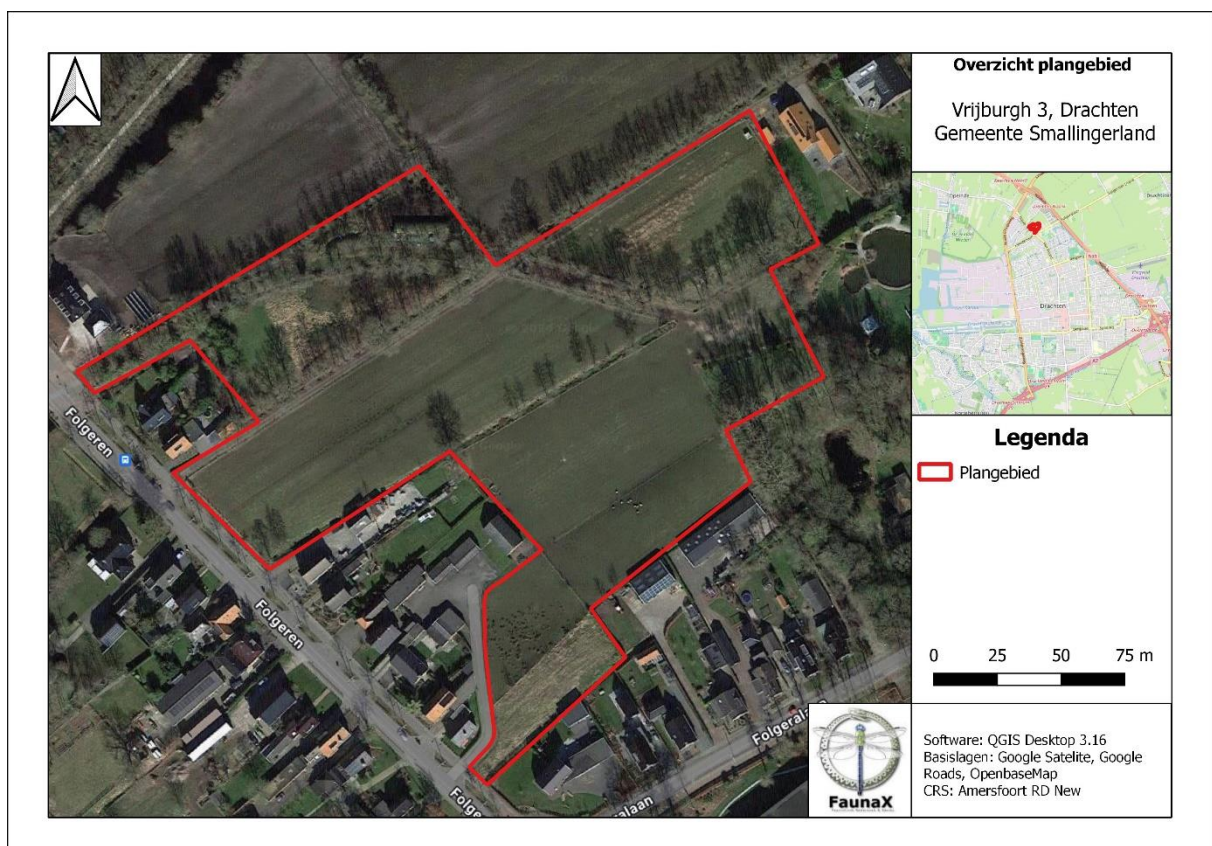
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens nieuwbouwwoningen te realiseren in een uitbreiding van een eerder getoetst gebied als onderdeel van het project Vrijburgh 3 te Drachten. Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000, NatuurNetwerk Nederland, weidevogelgebieden en/of ganzengedooftgebieden), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Omgevingswet (hierna Ow) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd) te Drachten.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Omgevingswet beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden en/of houtopstanden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Gemeente Smallingerland heeft Bureau FaunaX B.V. het planvoornemen door middel van een ecologische Quicksan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quicksan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quicksan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quicksan is uitgevoerd op maandag 12 februari 2024 en vond plaats onder winterse weersomstandigheden (8°C, windkracht 3, half bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Omgevingswet worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Omgevingswet zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het NatuurNetwerk Nederland, ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bestaat uit een aantal graspercelen met een agrarische bestemming, doorspekt met sloten, bomenrijen, bosschages en houtwallen. Deze laatste drie bestaan voornamelijk uit elzen en zomereiken. Door het plangebied loopt de voormalige trambaan. Aan de zuidkant wordt het plangebied begrensd door woningen. De noordelijke grens wordt gevormd door vergelijkbare graspercelen met bomenrijen en houtwallen.

In 2019 is reeds een Quickscan uitgevoerd voor het project Vrijburgh 3 door Bureau FaunaX B.V. (2019), waarbij het planvoornemen bestond uit een scholenbundeling en het realiseren van nieuwbouwwoningen. Sindsdien zijn de contouren van het project uitgebreid en is een aanvullende toetsing benodigd voor de voortgang van het project. Onderhavige rapportage heeft slechts betrekking op de uitbreiding van deze contouren. Voor meer informatie over de oorspronkelijke toetsing en het op basis hiervan reeds uitgevoerde nader onderzoek verwijzen wij naar rapportnummers 19138, 19138A en 20043.

Figuur 1.2. Een impressie van het plangebied.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Het plangebied wordt gekenmerkt door voedselrijk grasland, waarin soorten zoals pitrus, grote kaardenbol, paardenbloem, braam, speenkruid, fluitenkruid en smalle weegbree werden aangetroffen. Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Ow beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

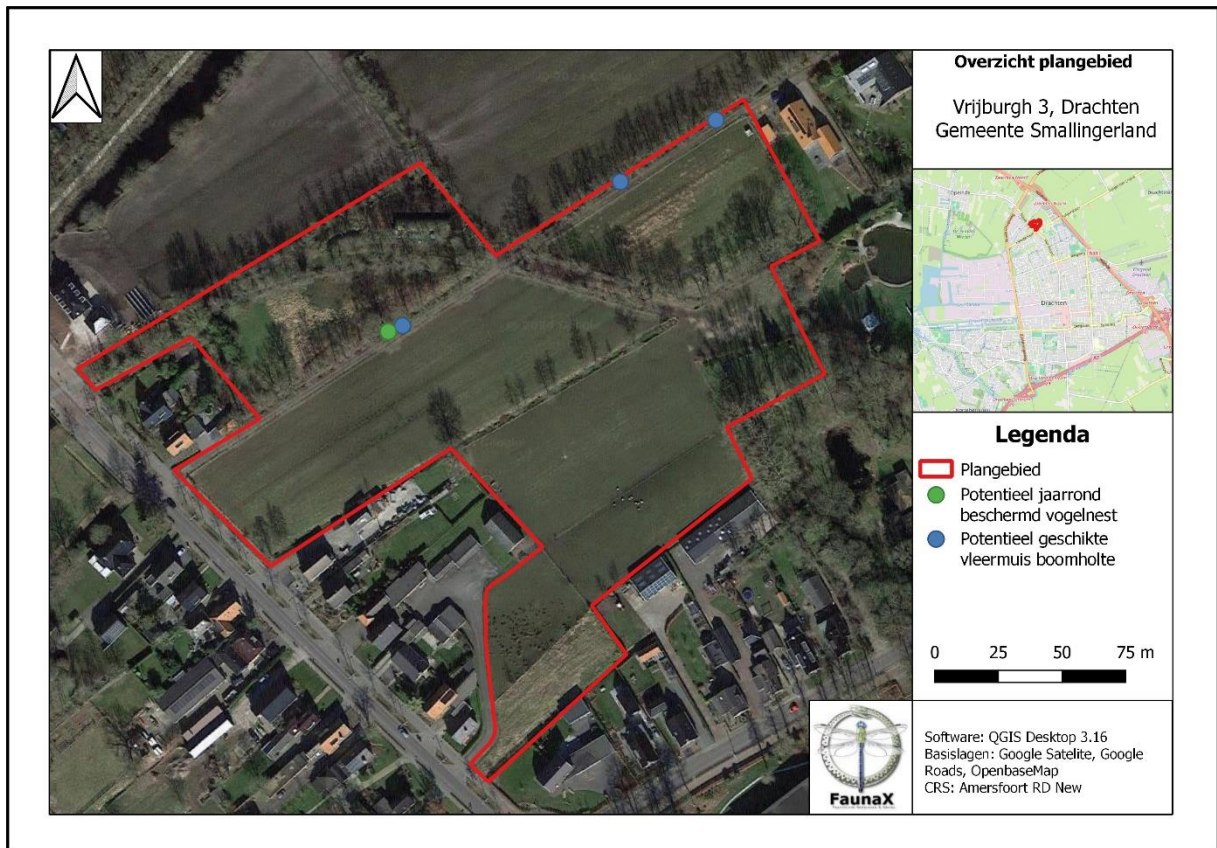
Figuur 2.1. Een impressie van de vegetatie binnen het plangebied.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten. Hierbij werd een enkel boomnest aangetroffen in een zomereik, ogenschijnlijk van een kraaiachtige, zoals ekster (figuren 2.2 en 2.3). Dergelijke nesten worden geregeld gebruikt door soorten als ransuil (welke vaak in of op korte afstand van bebouwde gebieden broedt) en buizerd, waarvan uit de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn (bron: NDFF). De aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest binnen het plangebied kan derhalve naar ons inzicht niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Een overzicht van de locaties van het aangetroffen vogelnest en aangetroffen boomholten.

Figuur 2.3. Binnen het plangebied is een potentieel geschikt vogelnest in een zomereik aangetroffen.

Gebouwbroeders

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van soorten die doorgaans in bouwwerken tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil. Binnen het plangebied staan echter geen bouwwerken die voor deze soorten geschikte nestgelegenheden bieden. Doordat woningen vlak buiten het plangebied zich hiernaast naar ons inzicht buiten de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden bevinden, kunnen negatieve effecten op eventuele jaarrond beschermde nesten hierin als gevolg van het planvoornemen tevens op voorhand worden uitgesloten.

Overige jaarrond beschermde nesten

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn enkele weidevogels, waaronder de grutto binnen de provincie Fryslân aangewezen als zogenaamde ‘categorie 5’ soorten. Dit houdt in dat de nesten hiervan alleen jaarronde bescherming genieten indien er sprake is van zwaarwegende ecologische redenen, zoals de afwezigheid van alternatieve broedgelegenheid in de omgeving of indien de gunstige staat van instandhouding (GSvI) op lokaal niveau in het geding komt als gevolg van het planvoornemen. Het plangebied bestaat voor een groot deel uit agrarische percelen. Uit de ruimere omgeving van het plangebied zijn recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van de soort Grutto (bron: NDFP). Gezien de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten is het echter onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten hier tot broeden zullen komen. Hiernaast biedt de ruimere omgeving van Drachten naar ons inzicht ruim voldoende alternatieve broedlocaties, waardoor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen de invloedssfeer van het planvoornemen naar ons inzicht op voorhand kan worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest in de zomereik binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op andere jaarrond beschermde nesten als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten

Naast op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Het plangebied biedt mogelijkheden voor diverse broedvogels. Zo kunnen soorten als merel en roodborst tot broeden komen in de klimop en braamstruiken binnen het plangebied. Tevens werden meerdere nestkasten aangetroffen binnen het plangebied (figuur 2.4). Negatieve effecten van de werkzaamheden op vogelsoorten waarvan de nesten alleen tijdens het broedproces bescherming genieten kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Dit broedproces vindt over het algemeen plaats binnen het broedseizoen, grofweg van 15 maart tot 15 juli. Dit kan echter eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden. Wat van belang is, is of er sprake is van een broedgeval.

Figuur 2.4. Meerdere vogelkasten zijn binnen het plangebied waargenomen, waaronder vogelnestkast met marterkorven.

- Binnen en vlak buiten het plangebied komen andere vogelsoorten tot broeden waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces.

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholtes. In het noorden van het plangebied werd een drietal zwarte elzen aangetroffen met daarin diverse spechtengaten die geschikt werden bevonden als verblijfplaatsen van vleermuizen (figuren 2.2 en 2.5). Hiernaast werd binnen het plangebied één vleermuiskast aangetroffen (figuur 2.6). Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van de soorten ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis (bron: NDFP). De aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van deze soorten in boomholten binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Hiernaast zijn uit de omgeving van het plangebied recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van de soorten gewone dwergvleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van verblijfplaatsen hiervan, evenals van de soorten gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis, in de aangetroffen vleermuiskast kan tevens niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5. Binnen het plangebied zijn een drietal potentieel geschikt boomholten voor vleermuizen aangetroffen.

Figuur 2.6. Een vleermuiskast binnen het plangebied.

Naast de voorgenoemde spechtengaten werden binnen het plangebied diverse andere spechtengaten aangetroffen. Deze konden echter niet als geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen worden bestempeld. Deze holten bevonden zich dicht bij de grond en/of liepen niet voldoende door in de betreffende bomen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bouwwerken binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kan naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten. Binnen het plangebied staan geen gebouwen waar vleermuizen in kunnen verblijven. Woningen vlak buiten het plangebied bevinden zich naar ons inzicht buiten de invloedssfeer van het planvoornemen.

Foerageergebieden en vliegroutes

Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen uit de omgeving hiervan. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen. Door het plangebied lopen diverse bomenrijen, houtwallen, bosschages en kleine watergangen die waarschijnlijk onderdeel zijn van verschillende vliegroutes van vleermuizen. De omgeving van het plangebied biedt echter naar ons inzicht voldoende alternatieve vliegroutes, waaronder vergelijkbare bomenrijen, watergangen en gebouwenrijen. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Het plangebied is waarschijnlijk tevens onderdeel van een groter foerageergebied van vleermuizen uit de omgeving hiervan. Ook in dit geval biedt de omgeving van het plangebied naar ons inzicht voldoende en geschikt alternatief foerageergebied, waaronder vergelijkbare graslandpercelen met bomenrijen en bosschages en waterpartijen. Negatieve effecten op essentieel foerageergebied van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve tevens op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen in boomholten en een vleermuiskast binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op andere verblijfplaatsen van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op essentiële foerageergebieden en -vliegroutes van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van eekhoorn, otter, waterspitsmuis, boommarter, bunzing, hermelijn en wezel (bron: NDFF). De aanwezigheid van veel van deze soorten kan echter op voorhand worden uitgesloten. Zo werden tijdens het veldbezoek geen nesten van eekhoorns of voor boommarters geschikte boomholten aangetroffen. Hiernaast werd het plangebied, mede door de ligging hiervan binnen de bebouwde kom van Drachten, niet geschikt bevonden als leefgebied voor soorten als de otter. De aanwezigheid hiervan kan derhalve op voorhand worden uitgesloten. Uitzondering hierop wordt gevormd door de waterspitsmuis en de drie kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn.

Waterspitsmuis

Leefgebied van de waterspitsmuis bestaat uit open, waterrijke omgevingen met voldoende dekking, veelal bestaande uit ontwikkelde oevervegetatiestructuren, zoals rietkragen. De sloten binnen het plangebied bieden slechts marginaal geschikt leefgebied voor deze soort door de sporadische aanwezigheid van enigszins ontwikkelde oevervegetatiestructuren. Op basis van een eerder uitgevoerde Quicksan voor een naastgelegen gebied werd nader onderzoek naar de aanwezigheid van waterspitsmuis uitgevoerd (Bureau FaunaX B.V., 2019). Tijdens dit nader onderzoek werden geen waterspitsmuizen aangetroffen. Hiernaast is de dichtstbijzijnde recente (<5 jaar) waarneming van deze soort ten opzichte van het plangebied afkomstig uit een gebied op ruim 3 km afstand hiervan. Op basis hiervan achten wij de kans op aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied dusdanig klein dat we het niet realistisch vinden om hier rekening mee te houden bij de voortgang van het project.

Kleine marterachtigen (bunzing en wezel)

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn de drie kleine marterachtigen wezel, bunzing en hermelijn in de provincie Fryslân niet langer vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Het leefgebied van bunzing, hermelijn en wezel wordt gekenmerkt door gebieden met dekkende vegetatiestructuren en voldoende voedselaanbod. Leefgebied van de soort hermelijn wordt hiernaast gekenmerkt door de aanwezigheid van veel water en bebouwde gebieden worden door deze soort doorgaans vermeden. Op basis hiervan kan de aanwezigheid van (leefgebied van) hermelijn binnen het plangebied op voorhand worden uitgesloten. Dit is niet het geval voor de soorten bunzing en wezel, waarvan bekend is dat wel gebruik wordt gemaakt van (de randen van) bebouwde gebieden. Binnen het plangebied is naar ons inzicht sprake van voldoende dekking in de vorm van opgaande vegetatiestructuren, zoals bramenstruiken in bomenrijen. Van de soort bunzing zijn hiernaast recente (<5 jaar) waarnemingen bekend uit de bebouwde kom van Drachten. In 2019 werd een bunzing waargenomen op ca. 800 meter afstand van het plangebied (bron: NDFF). De aanwezigheid van leefgebied (foerageergebied, verblijfplaatsen en groene verbindingzones) van zowel bunzing als wezel binnen het plangebied kan naar ons inzicht niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.7. Leefgebied voor kleine marterachtigen bunzing en wezel.

Binnen het plangebied kunnen tevens zoogdiersoorten aanwezig zijn die binnen de provincie Fryslân ten tijde van dit schrijven vrijgesteld zijn voor ruimtelijke ingrepen, zoals de haas, die tijdens het veldbezoek is waargenomen. Voor deze soorten dient men zich te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (Bijlage I).

- De aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van leefgebied van bunzing en wezel binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van (leefgebied van) overige beschermde zoogdiersoorten, waaronder otter binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen andere licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. Hoewel uit de omgeving van Beetsterzwaag ten zuiden van Drachten diverse recente (<5 jaar) waarnemingen bekend zijn van soorten als ringslang, adder, hazelworm en levendbarende hagedis (bron: NDFF) kan de aanwezigheid hiervan binnen het plangebied op voorhand worden uitgesloten. De afstand tussen het plangebied en bekende waarnemingen, evenals de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten, speelt hierbij een grote rol.

- De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde reptielen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. Uit de ruimere omgeving van het plangebied zijn recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van de soorten Alpenwatersalamander, heikikker en poelkikker (bron: NDFF).

Alpenwatersalamander

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn enkele recente (<5 jaar) waarnemingen van Alpenwatersalamanders bekend. Deze waarnemingen zijn allen afkomstig uit de omgeving van Bakkeveen en het gebied ten oosten hiervan, op ruim 10 km afstand van het plangebied (bron: NDFF). Hoewel Alpenwatersalamander niet kritisch is naar voortplantingswater en de sloten binnen het plangebied derhalve in potentie geschikt voortplantingswater bieden voor deze soort kan de aanwezigheid hiervan op basis van de afstand tot bekende waarnemingen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Heikikker

De heikikker is een vennissoort bij uitstek, waarvan leefgebied voornamelijk wordt aangetroffen in heide- en veengebieden. Intensief beheerde sloten worden door deze soort slechts incidenteel gebruikt als voortplantingswater. Uit de omgeving van het Drachten zijn diverse recente (<5 jaar) waarnemingen van deze soort bekend. Deze waarnemingen zijn echter allen bekend uit de Alde Feanen, de omgeving van Beetsterzwaag en Bakkeveen en de Jilt Dijkshede (bron: NDFF). De sloten binnen het plangebied bieden slechts marginaal geschikt voortplantingswater voor deze soort. Gezien de afstand tussen het plangebied en bekende waarnemingen, evenals de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom van Drachten, kan de aanwezigheid van voortplantingswater van deze soort echter naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten. Ook de aanwezigheid van landhabitat kan op voorhand worden uitgesloten op basis van de afwezigheid van geschikt voortplantingswater op korte afstand van het plangebied.

Poelkikker

Uit de omgeving van het plangebied, waaronder uit de bebouwde kom van Drachten, zijn recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van poelkikkers (bron: NDFF en eigen kennis). De poelkikker is als soort relatief zeer kritisch tegenover voortplantingswater, dat doorgaans bestaat uit voedselarme, snel opwarmende, onbeschaduwde wateren met voldoende dekkende oevervegetatie. De wateren binnen het plangebied werden op basis hiervan niet geschikt bevonden als voortplantingswater voor deze soort. Ook de aanwezigheid van landhabitat kan naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten op basis van de afwezigheid van voortplantingswater op kortere afstand van het plangebied.

Binnen het plangebied komen andere, lichter beschermde amfibieën voor. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie bijlage I).

- Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde amfibieën als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op de aanwezigheid voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort die redelijkerwijs kan voorkomen in de sloten binnen de invloedsfeer van het planvoornemen is de grote modderkruiper. Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van grote modderkruipers bekend (bron: NDFF). Leefgebied van deze soort in Nederland bestaat doorgaans uit sloten met een goed ontwikkelde sliblaag. Dergelijke sliblagen werden binnen het plangebied aangetroffen. In 2019 werd nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van grote modderkruipers in het gebied vlak ten noorden van het huidige plangebied (Bureau FaunaX B.V., 2019). Tijdens dit onderzoek werd deze soort niet aangetroffen. In tegenstelling tot de soort waterspitsmuis kan de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied op basis hiervan naar ons inzicht niet op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op grote modderkruiper als gevolg van het planvoornemen kunnen **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op (leefgebied van) andere beschermde zoetwatervissen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Ow beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. De aanwezigheid van veel soorten ongewervelden kan op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF) op voorhand worden uitgesloten. Zo is binnen het plangebied geen sprake van geschikt habitat voor waardplanten van beschermde dagvlinders. Op twee kilometer afstand van het plangebied zijn wel recente (<5 jaar) waarnemingen van groene glazenmakers bekend (bron: NDFF). Deze soort is afhankelijk van de aanwezigheid van krabbenscheer in wateren, waarop eitjes worden afgezet. Tijdens het veldbezoek werd geen krabbenscheer aangetroffen. De aanwezigheid van deze soort kan derhalve op voorhand worden uitgesloten. Hiernaast zijn uit de bebouwde kom van Drachten, op ca. 400 meter afstand van het plangebied, recente (<5 jaar) waarnemingen bekend van sierlijke witsnuitlibellen (bron: NDFF). Ook de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan echter op voorhand worden uitgesloten. De sloten binnen het plangebied zijn niet geschikt bevonden als voortplantingswater. Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde ongewervelden als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied is niet aanwezig als weidevogelkansgebied of ganzenfoerageergebied. Hiernaast is het plangebied geen onderdeel van een Natura2000-gebied of het NatuurNetwerk Nederland (NNN) (bron: Kaartenkijldoos provincie Fryslân). Negatieve effecten op deze gebieden als gevolg van het planvoornemen (anders dan als gevolg van de uitstoot van stikstof) kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op beschermde gebieden (anders dan effecten als gevolg van stikstofuitstoot) kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofgevoeligheid

Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied ten opzichte van het plangebied betreft de Alde Feanen, op ca. 7,1 km afstand. Binnen het planvoornemen worden onder andere nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Als gevolg hiervan komt waarschijnlijk extra stikstof vrij, bijvoorbeeld door de inzet van mobiele werktuigen, een toename in de hoeveelheid verkeersbewegingen van en naar het plangebied en door eventueel gasverbruik van de nieuwbouwwoningen. Mogelijk is een AERIUS-berekening benodigd voor de voortgang van het project.

- Mogelijk is een AERIUS-berekening benodigd voor de voortgang van het project.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van meer dan 20 bomen buiten de bebouwingscontour houtkap kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Het plangebied bevindt zich binnen de bebouwde kom van Drachten en derhalve binnen de bebouwingscontour houtkap. Er is derhalve geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Omgevingswet, onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art 11.37 Bal	Art. 11.46 Bal	Art. 11.54 Bal	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene Broedvogels	Ja	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecooloog.
Vogels	Jaarrond beschermde nesten	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Zoogdieren	Kleine marterachtigen (bunzing en wezel)	Mogelijk		X			Nader onderzoek of mitigatieplan
Vissen	Grote modderkruiper	Mogelijk			X		Nader onderzoek
Overige soortgroepen	Overige soorten	Ja					Specifieke zorgplicht.
Gebiedsbescherming	(extra) Stikstofuitstoot	Ja					AERIUS-berekening

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen het plangebied kunnen enkele vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, zoals vogels in de aanwezige vogelhuisjes. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd.

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied werd een enkel nest aangetroffen waarvan niet op voorhand kan worden uitgesloten dat dit een jaarrond nest van een soort als ransuil of buizerd betreft. Met het oog op de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten op dit nest niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren daarom om nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van een drietal gerichte bezoeken in het voorjaar. Indien er een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen dient er voor de desbetreffende soort een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze vergunning wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Vleermuizen

De aanwezigheid van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven van de soorten ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis in boomholtes in een drietal zwarte elzen kan niet op voorhand worden uitgesloten. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de soorten gewone dwergvleermuis en meervleermuis in een vleermuiskast kan tevens niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van dergelijke verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit dient te gebeuren aan de hand van een aantal gerichte veldbezoeken in verschillende perioden van het jaar. Het aantal bezoeken en de perioden waarin deze plaats dienen te vinden wordt bepaald aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol (ten tijde van dit schrijven het Vleermuisprotocol 2021). Indien er verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen dient er voor de desbetreffende soort(en) een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze vergunning wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Kleine marterachtigen (bunzing en wezel)

De aanwezigheid van leefgebied (foerageergebied, verblijfplaatsen en groene verbindingszones) van bunzing en wezel binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. In de provincie Fryslân kan een keuze worden gemaakt tussen een tweetal werkwijzen voor wat betreft deze soorten.

Allereerst kan worden gekozen om nader onderzoek uit te voeren. Tijdens dit onderzoek wordt binnen het plangebied een *Mostela* met lokvoer geplaatst. Hiernaast worden op gunstige locaties cameravallen geplaatst buiten de *Mostela* voor de soort bunzing. Deze *Mostela* en cameravallen blijven vervolgens een aantal weken binnen het plangebied aanwezig, waarna camerabeelden worden geanalyseerd. Indien bunzingen en wezels worden vastgelegd dient voor de desbetreffende soort(en) een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Deze vergunning wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Ook kan worden gekozen voor een tweede traject, waarbij meteen wordt uitgegaan van de aanwezigheid van (leefgebied van) de wezel en bunzing binnen het plangebied. Als onderdeel van dit traject wordt een mitigatieplan opgesteld, waarin alle voor deze soorten geschikte landschapsonderdelen binnen en in de omgeving van het plangebied in een overzicht worden opgenomen. Vervolgens wordt een plan opgesteld met daarin compenserende en mitigerende maatregelen met als doel het voorkomen dat functioneel leefgebied van de voornoemde soorten zowel kwantitatief als kwalitatief achteruit gaat. Op basis van dit mitigatieplan wordt vervolgens een vergunning aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân.

Grote modderkruiper

De aanwezigheid van leefgebied van grote modderkruiper binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren om nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van eDNA analyse, waarbij watermonsters worden verzameld uit het plangebied, welke vervolgens in het lab worden geanalyseerd op genetisch materiaal van grote modderkruipers. Indien dit wordt aangetroffen, dient voor grote modderkruiper een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Specifieke zorgplicht

Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. Voor deze en andere soorten geldt een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht schrijft voor dat men bijvoorbeeld verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. De specifieke zorgplicht geldt voor de fysieke leefomgeving, inclusief elke soort en elk individu in Nederland. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

(extra)Stikstofuitstoot

Voor de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden is mogelijk een AERIUS-berekening benodigd. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in dezen en bepaalt of een AERIUS-berekening benodigd is voor de voortgang van het project.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- **Jaarrond beschermde nesten:** nader onderzoek.
- **Vleermuizen:** nader onderzoek.
- **Kleine marterachtigen (bunzing en wezel):** nader onderzoek of mitigatieplan.
- **Grote modderkruiper:** nader onderzoek
- **Zorgplicht:** naleven van de specifieke zorgplicht.
- **AERIUS-berekening:** informeren bij provincie Fryslân.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Literatuur

Bureau FaunaX (2019). Toetsing Wet Natuurbescherming Gemeente Smallingerland/ Ontwikkelingen Vrijburgh te Drachten. Rapport 19138. Bureau FaunaX, Gorredijk.

Bureau FaunaX (2019). Briefrapportage nader onderzoek Wet natuurbescherming stap-1 plangebied Vrijburgh te Drachten, december 2019. Rapport 19138A, Bureau FaunaX, Gorredijk.

Bureau FaunaX (2020). Nader Onderzoek Wet Natuurbescherming- Vrijburgh te Drachten. Rapport 20043. Bureau FaunaX, Gorredijk

Bronnen internet

AERIUS calculator

<https://calculator.aerius.nl/>

NDFD

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Kaartenkijldoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c47914of89c88abdd3>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Waarneming.nl

<https://waarneming.nl>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Ow Soortbescherming

De Omgevingswet draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Omgevingswet verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 11.37 en 11.46 in het Besluit activiteiten leefomgeving, hierna Bal). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Binnen de Omgevingswet vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle (op Europees grondgebied) inheemse vogelsoorten, zoals benoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, opzettelijk te beschadigen, te rapen of nesten van vogels opzettelijk weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort of wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces of wanneer een activiteit van belang is voor de instandhouding van een soort. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen), de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring of noodzakelijke activiteit. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Habitatrichtlijn

Voor alle soorten die zijn opgenomen onder bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel a), bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het verdrag van Bonn (excl. vogels benoemd onder artikel 1 van de vogelrichtlijn) geldt dat het verboden is om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, hun eieren te vernielen of te rapen en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast geldt voor de soorten die worden genoemd in bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel b) en bijlage I van het verdrag van Bern dat het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen verboden is. Dit verbod is niet van toepassing wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Of dit van toepassing is hangt ook in dit geval af van meerdere factoren, zoals de periode van het jaar waarin jongen worden geworpen, de bloeiperiode, de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als noodzakelijke activiteit.

Overige in Nederland beschermde soorten

In bijlage IX, onderdeel a van het Bal worden nationaal beschermde soorten genoemd. Het is verboden deze opzettelijk te doden of in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers die zijn opgenomen in deze bijlage te vangen. Het is tevens verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van deze soorten opzettelijk te beschadigen en te vernielen. Hiernaast is het verboden om soorten die zijn opgenomen onder onderdeel b van bijlage IX te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied. Dit verbod geldt niet voor de soorten bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Ook geldt dit verbod niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Omgevingswet een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Omgevingsverordening 2022 door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2023-13499.pdf>

Tabel 1. Vrijgestelde Verordening Omgevingswet Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaard(middelste groene)kikker
Bosmuis	Bruine kikker
Dwergmuis	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Kleine watersalamander
Egel	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân en zijn hiermee geen onderdeel van de Omgevingswet zelf.

De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste gelden de vrijstellingen niet in

alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. In het kader van ruimtelijke inrichting, ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten tweede is het van belang dat de vrijstelling alleen van toepassing zijn als geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is (artikel 11.59 Bal) en geen andere bevredigende oplossing voorhanden is (Artikel 8,741, lid 1 Besluit kwaliteit leefomgeving, hierna Bkl).

Ten derde geldt de aangewezen vergunningsvrije activiteit voor de in bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening bij betreffende soort genoemde vergunning-vrije activiteiten, middelen en methoden en indien wordt voldaan aan de aldaar gestelde aanvullende voorschriften.

Ten vierde blijft de zorgplicht, zoals bepaald in artikel 11.27 (Bal) onverminderd van kracht met het toepassen van de hierboven benoemde aangewezen vergunning-vrije activiteit.

Indien bovengenoemde voor ruimtelijke ingrepen vrijgestelde soorten voorkomen binnen een plangebied of buiten een plangebied, maar binnen de invloedssfeer van een planvoornemen, is een vergunning voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 11.27 Bal

Onder de Ow zijn twee vormen van zorgplicht benoemd; een algemene zorgplicht en een specifieke zorgplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat overheden, bedrijven en burgers allen verantwoordelijk zijn voor de leefomgeving.

Wanneer sprake is van specifieke rijksregels, bijvoorbeeld in het geval van ruimtelijke ingrepen wordt deze algemene zorgplicht vervangen door een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). In deze specifieke zorgplicht wordt benoemd dat een handeling onder deze specifieke zorgplicht valt als de persoon die de handeling uitvoert weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook het nalaten van een handeling kan onder deze specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplicht voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen kan worden opgedeeld in drie stappen voor de persoon die de handeling uitvoert. Deze persoon is verplicht;

- a. Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
- b. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
- c. Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Wanneer ruimtelijke ingrepen betrekking hebben op een rijksmonument of werelderfgoed zijn opties b en c niet aan de orde.

Ow Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS), Natura 2000-gebieden en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

NatuurNetwerk Nederland

Strikt genomen valt slechts een deel van het NNN onder de Omgevingswet aangezien dit deels bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk. In artikel 7.8 Bkl zijn instructieregels opgenomen voor de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Deze wezenlijke kenmerken en waarden worden provinciaal vastgesteld conform artikel 7.7 van het Bkl.

Ook het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in de Omgevingswet. In artikel 7.8 Bkl wordt beschreven dat de regels, die worden opgesteld door de provincies, verzekeren dat in ieder geval de kwaliteit en oppervlakte van het NNN niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden en dat, als binnen het NatuurNetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het NNN, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijft.

Natura 2000-gebieden

Indien werkzaamheden worden uitgevoerd die invloed hebben op een Natura2000-gebied moet onderscheid worden gemaakt tussen een Natura2000-activiteit en een andere type activiteit. Een Natura2000-activiteit wordt in artikel 1.1 van de Omgevingswet gedefinieerd als een “activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura2000-gebied.” Tenzij sprake is van een vergunningsvrij geval dient voor deze activiteiten een voortoets te worden uitgevoerd.

Hoewel voor andere typen activiteiten of voor vergunningsvrije activiteit geen vergunningsplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Onder de Omgevingswet wordt het Programma stikstofreductie en natuurverbetering, welke tevens onderdeel was van de voormalige Wet natuurbescherming voortgezet. Beleidsregels met betrekking tot intern en extern salderen blijven voorlopig onveranderd. Zo vindt vergunningverlening voor Natura2000-activiteiten met stikstofdepositie plaats aan de hand van stikstofdepositieruimte in AERIUS register.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Zowel de staat als provincies kunnen op basis van artikel 2.44 van de Omgevingswet bijzondere natuurgebieden en in het geval van provincies bijzondere landschappen aanwijzen. In het geval van bijzondere nationale natuurgebieden kunnen deze worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura2000-gebied. In het geval van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen hanteert de betreffende provincie hierin eigen juridische bescherming.

Zo is in sommige provincies een zogenaamde ‘nee, tenzij’-principe van kracht, waardoor sprake is van juridisch beschermingsregime naast het NNN en Natura2000.

Ow Houtopstanden

In Afdeling 11.3 Bal zijn de regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen opgenomen. Het vellen van (een deel van) houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en een herplantplicht (art 11.129 Bal). Deze bescherming geldt alleen voor houtopstanden vanaf 10 are en bomenrijen met meer dan 20 bomen, buiten een zogenaamde 'bebouwingscontour houtkap'. Deze moet worden aangewezen in een omgevingsplan en is hierin terug te vinden. Indien dit niet het geval is, kan een voorloper, zoals de bebouwde kom Wet natuurbescherming of Boswet worden geraadpleegd.

Als uitbreiding hierop is tevens een specifieke zorgplicht van kracht voor het vellen van houtopstanden, het herplanten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gedaan (art 11.116 Bal). Deze specifieke zorgplicht stelt dat degene die vellings- en herbepantingsactiviteiten en handel in hout uitvoert of in het bezit is van hout verplicht is om nadelige gevolgen op natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden in Nederland en de bescherming van landschappelijke waarden achterwege te laten, tenzij dit niet redelijkerwijs kan worden gevegd. Indien hier sprake van is, dienen negatieve effecten zoveel mogelijk te worden beperkt en/of ongedaan te worden gemaakt.

Op deze wetgeving zijn enkele uitzonderingen, naast de reeds genoemde uitzonderingen. Zo zijn houtopstanden op erven of in tuinen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen niet ouder dan 20 jaar, kweekgoed, uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting, beplanting langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden, dunningen en beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/beplantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013 uitgezonderd.